

บรรณานุกรม

เพื่อความเหมาะสมเฉพาะกรณี ซึ่งจะเป็นการสะดวกแก่ผู้อยู่ในวงการศึกษาศาสนา และเป็นการแนะนำ คัมภีร์พุทธศาสนาภาษาบาลีแก่ผู้ศึกษาไปด้วยในตัว ในที่นี้จะไม่ถือตามหลักการทำบรรณานุกรมแบบทั่วไป เช่น ไม่เรียง รายชื่อตามลำดับอักษร และไม่ขึ้นต้นด้วยนามผู้พิมพ์หรือรจนานี้ เป็นต้น แต่จะเรียงตามอนุกรมแห่งหมวดและชื่อจำแนก ของคัมภีร์โดยตรง;¹ อนึ่ง เฉพาะพระไตรปิฎก แม้หลายเล่มจะพิมพ์ต่างครั้งต่างปี แต่ เล่ม/ข้อ/หน้า คงอย่างเดียวกัน จึงจะไม่เขียนรายละเอียดแยกเป็นรายเล่ม, จำนวนหน้า นับเฉพาะเนื้อคัมภีร์แท้ ๆ ไม่นับส่วนประกอบต่อท้ายมีพานุกรม เป็นต้น

ก. พระไตรปิฎก

พระไตรปิฎกบาลีอักษรไทย ฉบับสยามรัฐ *สยามรัฐจัด ต่ปิฎก*. 45 เล่ม. กรุงเทพฯ : มหามกุฏราช-
วิทยาลัย, พ.ศ.2468 - 2473²

1. วินยปิฎก

- วินย.1/1-656/1-443 = วินยปิฎก มหาวิงฺก (ปจฺมภาค)
 วินย.2/1-881/1-571 = วินยปิฎก มหาวิงฺก (ทุติยภาค)
 วินย.3/1-504/1-267 = วินยปิฎก ภิกฺขุณีวิงฺก
 วินย.4/1-252/1-362 = วินยปิฎก มหาวคฺค (ปจฺมภาค)
 วินย.5/1-261/1-356 = วินยปิฎก มหาวคฺค (ทุติยภาค)
 วินย.6/1-694/1-374 = วินยปิฎก จุลลวคฺค (ปจฺมภาค)
 วินย.7/1-664/1-423 = วินยปิฎก จุลลวคฺค (ทุติยภาค)
 วินย.8/1-1366/1-554 = วินยปิฎก ปรีวาร

2. สุตตฺตปิฎก

- ที.ส.9/1-385/1-312 = ทีฆนิกาย สํสกฺขณฺวคฺค
 ที.ม.10/1-475/1-342 = ทีฆนิกาย มหาวคฺค
 ที.ป.11/1-330/1-396 = ทีฆนิกาย ปาฎิกวคฺค
 ม.ม.12/1-566/1-611 = มัชฌิมนิกาย มูลปณฺณาสก
 ม.ม.13/1-759/1-689 = มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปณฺณาสก
 ม.อ.14/1-865/1-548 = มัชฌิมนิกาย อุปริปณฺณาสก
 ส.ส.15/1-957/1-353 = สํยุตฺตนิกาย สกถวคฺค
 ส.นิ.16/1-727/1-332 = สํยุตฺตนิกาย นิตานวคฺค
 ส.จ.17/1-611/1-340 = สํยุตฺตนิกาย ขนฺธวาวคฺค
 ส.สพ.18/1-803/1-489 = สํยุตฺตนิกาย สพยตฺนวคฺค
 ส.ม.19/1-1803/1-589 = สํยุตฺตนิกาย มหาวาวคฺค

¹ผู้ต้องการ Bibliography ของคัมภีร์ฉบับภาษาอังกฤษ ซึ่งจัดตามแนวเดียวกันนี้ พึงดู Christmas Humphreys, ed. *A Buddhist Students' Manual* (London : The Buddhist Society, 1956), pp.228-240.

²พิมพ์ครั้งแรกที่โรงพิมพ์พาณิชย์คุณผล; ครั้งที่ 2 พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย เริ่มแต่ พ.ศ.2498

อง.เอก.20/1-244/1-60	=	องค์กรุตรนิกาย เอกนิปาต
อง.ทุก.20/245-439/61-125	=	องค์กรุตรนิกาย ทุกนิปาต
อง.ติก.20/440-599/127-385	=	องค์กรุตรนิกาย ติคนิปาต
อง.จตุกก. 21/1-274/1-346	=	องค์กรุตรนิกาย จตุกคนิปาต
อง.ปญจก.22/1-271/1-309	=	องค์กรุตรนิกาย ปญจกคนิปาต
อง.ฉกก. 22/272-401/311-503	=	องค์กรุตรนิกาย ฉกคนิปาต
อง.สตตก. 23/1-90/1-150	=	องค์กรุตรนิกาย สตตกคนิปาต
อง.อฏฐก.23/91-204/151-361	=	องค์กรุตรนิกาย อฏฐกคนิปาต
อง.นวก.23/205-283/363-487	=	องค์กรุตรนิกาย นวกคนิปาต
อง.ทสก.24/1-207/1-334	=	องค์กรุตรนิกาย ทสกคนิปาต
อง.เอกาทสก.24/208-231/335-393	=	องค์กรุตรนิกาย เอกาทสกคนิปาต
บ.บ.25/1-10/1-14	=	บุทุทกนิกาย บุทุทกปาจ
บ.ธ.25/11-37/15-72	=	บุทุทกนิกาย ธมมปท
บ.อ.25/38-178/73-228	=	บุทุทกนิกาย อุทาน
บ.อิตี.25/179-293/229-323	=	บุทุทกนิกาย อิติวุตตก
บ.ส.25/294-444/324-558	=	บุทุทกนิกาย สตตคนิปาต
บ.วิมาน.26/1-85/1-156	=	บุทุทกนิกาย วิมานวตถุ
บ.เปต.26/86-136/157-259	=	บุทุทกนิกาย เปตวตถุ
บ.เดร.26/137-401/280-441	=	บุทุทกนิกาย เดรคาถา
บ.เดรี.26/402-474/442-507	=	บุทุทกนิกาย เดรีคาถา
บ.ชา.27/1-2549/1-571	=	บุทุทกนิกาย ชาตก (เอก-จตุตถาสนิปาต)
บ.ชา.28/1-1269/1-453	=	บุทุทกนิกาย ชาตก (ปญญาส-มหานิปาต)
บ.ม.29/1-987/1-830	=	บุทุทกนิกาย มหานิทุเทศ
บ.จ.30/1-821/1-429	=	บุทุทกนิกาย จุฬนิทุเทศ
บ.ปฎิ.31/1-741/1-642	=	บุทุทกนิกาย ปฎิสมุภิตามคช
บ.อป.32/1-412/1-574	=	บุทุทกนิกาย อปทาน (ปจรมภาค)
บ.อป.33/1-180/1-402	=	บุทุทกนิกาย อปทาน (ทุติยภาค)
บ.พทุธ.33/1-28/403-549	=	บุทุทกนิกาย พทุธวิส
บ.จริยา.33/1-36/551-598	=	บุทุทกนิกาย จริยาปฎีก

3. อภิธมมปิฎก

อภิ.ส.34/1-987/1-381	=	อภิธมมปิฎก ธมมสงคณิ
อภิ.วิ.35/1-1118/1-588	=	อภิธมมปิฎก วิภังค
อภิ.ธ.36/1-515/1-128	=	อภิธมมปิฎก ธาตุกถา
อภิ.ปุ.36/1-152/129-236	=	อภิธมมปิฎก ปุคคผลปญตตติ
อภิ.ก.37/1-1897/1-662	=	อภิธมมปิฎก กถาวตถุ
อภิ.ข.38/1-1581/1-753	=	อภิธมมปิฎก ขมก (ปจรมภาค)
อภิ.ข.39/1-1454/1-556	=	อภิธมมปิฎก ขมก (ทุติยภาค)

อภิ.ป.40/1-1787/1-576	=	อภิธรรมปิฎก ปฎุชาน (ปฐมภาค)
อภิ.ป.41/1-2268/1-647	=	อภิธรรมปิฎก ปฎุชาน (ทุติยภาค)
อภิ.ป.42/1-730/1-428	=	อภิธรรมปิฎก ปฎุชาน (ตติยภาค)
อภิ.ป.43/1-876/1-531	=	อภิธรรมปิฎก ปฎุชาน (จตุตถภาค)
อภิ.ป.44/1-149/1-800	=	อภิธรรมปิฎก ปฎุชาน (ปัญจมภาค)
อภิ.ป.45/1-1488/1-538	=	อภิธรรมปิฎก ปฎุชาน (ฉกฏมภาค)

ในหมวดพระไตรปิฎก หรือพระบาลีนี้ มีอยู่ 3 คัมภีร์ที่ตำนานถือว่าเป็นผลงานของพระเถระจำเพาะองค์ คือ นิทเทส (มหานิทเทส และจุพนิทเทส) และปฏิสัมภิทามัคค์ ว่าเป็นผลงานของพระสารีบุตร อัครสาวก และกถาวัตถุ (อภิธรรม) ว่าเป็นผลงานของพระโมคคัลลีสบุตรตีสสเถระ สมัยสังคายนาครั้งที่ 3 ประมาณ พ.ศ.236

รวมเนื้อพระไตรปิฎกบาลีอักษรไทย 45 เล่ม = 21,926 หน้า (วินัยปิฎก 3,351 หน้า; สุตตันตปิฎก 12,077 หน้า; อภิธรรมปิฎก 6,498 หน้า)

พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง. 45 เล่ม. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา, พ.ศ.2514 (ครั้งที่ 2)

ข. คัมภีร์รุ่นก่อนอรรถกถา

คัมภีร์ต่อไปนี้ ชาวพุทธบางประเทศ เช่น พม่า จัดรวมอยู่ในพระไตรปิฎกด้วย

เนตติปกรณ์ (ว่าเป็นของพระมหากัจจายนเถระ ในพุทธกาล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิพล ในบริเวณวัดสระเกศ, พ.ศ.2523. เนตติ.1-289.

เปฏโปกเทศปกรณ์ (ว่าเป็นของพระมหากัจจายนเถระ ในพุทธกาล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิพล ในบริเวณวัดสระเกศ, พ.ศ.2523. เปฏก.1-279.

มิลินทปัญหา (พระนาคเสนเถระ ประมาณ พ.ศ.500). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2466. มิลินท.1-534

ค. คัมภีร์รุ่นอรรถกถา ฎีกา และต่อ ๆ มา

คัมภีร์รุ่นนี้มีจำนวนมากมายมายยิ่ง ในที่นี้จะกล่าวถึงเพียงบางส่วน โดยเฉพาะที่ได้อ้างอิงในหนังสือนี้ และได้พิมพ์เป็นเล่มอักษรไทย ซึ่งเป็นจำนวนน้อย (ส่วนมากยังอยู่ในใบลาน) ยุคนี้ถือว่าเริ่มตั้งแต่พระพุทธรโฆษาจารย์ ก่อน พ.ศ.1000 เล็กน้อย¹

พิเศษ: ปกรณ์พิเศษ และคัมภีร์ที่เนื่อง

วิสุทฺธิมคค ปกรณ์วิเสส (พระพุทธรโฆษาจารย์). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2482 (ครั้งที่ 2). วิสุทฺธิ.1/1-291; 2/1-284; 3/1-386.²

¹ความจริงอรรถกถามีในลังกามาแล้ว พระพุทธรโฆษาจารย์แปลจากภาษาสิงหลเป็นมคธอีกต่อหนึ่ง

²ว่าโดยเนื้อหา มักจัดวิสุทฺธิมคคค์เข้าในสายอภิธรรม.

ปรมตมณฺษสา มหาฎีกา (พระธรรมบาลแห่งชมพูทวีปตอนใต้). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2505 (ครั้งที่ 2), 2507 (ครั้งที่ 1), 2508 (ครั้งที่ 2). วิสุทธ.ฎีกา 1/1-414; 2/1-350; 3/1-650.

1. สายพระวินัย

สมนตปาสาทิกา วินยฎฐกถา (พระพุทธโฆษาจารย์). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ. 2496 (ครั้งที่ 3), 2497 (ครั้งที่ 3), 2497 (ครั้งที่ 6). วินย.อ.1/1-630; 2/1-569; 3/1-636.

สารตถที่ปณี วินยฎีกา (พระสารีปุตตเถระแห่งลังกาทวีป). 4 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2511 (ครั้งที่ 2), 2511 (ครั้งที่ 2), 2501 (ครั้งที่ 2), 2521 (ครั้งที่ 3). วินย. ฎีกา 1/1-718; 2/1-463; 3/1-417; 4/1-369.

วิมตฺติโนทนีฎีกา (พระกัสสปเถระแห่งแคว้นโจฬะ ชมพูทวีปตอนใต้). ภาค 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิพโล, พ.ศ.2523 (ครั้งที่ 1). วิมตฺติ.1-563 (ยังไม่จบ).

สมนตปาสาทิกาย อตฺตโยชนา (พระญาณกิตติแห่งเชียงใหม่ พ.ศ.2000 เศษ). 2 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2495 (ครั้งที่ 2), 2497 (ครั้งที่ 2). วินย.โยชนา 1/1-598; 2/1-669.

กฺขชาวิตรณี ปาติโมกฺขวณฺณนา, มาตฺถกฺขกถา (พระพุทธโฆษาจารย์). ภาค 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ การศาสนา, พ.ศ.2484 (ครั้งที่ 1). กงฺขา.1/1-225 (ยังไม่จบ).

2. สายพระสูตร

สมุทฺถลวาลาสินี ทินนิกายฎฐกถา (พระพุทธโฆษาจารย์). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2462 (ครั้งที่ 1). ที.อ.1/1-464; 2/1-550; 3/1-336.

ปฺปญฺจสุทฺถนํ มขณิมนิกายฎฐกถา (พระพุทธโฆษาจารย์). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2463 (ครั้งที่ 1). ม.อ.1/1-413; 2/1-570; 3/1-754.

สารตถปฺปกาสินี สยฺยตฺตนิคายฎฐกถา (พระพุทธโฆษาจารย์). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2463 (ครั้งที่ 1). ส.อ.1/1-417; 2/1-427; 3/1-421.

มโนรตฺปฺรณี องฺคุตฺตรนิกายฎฐกถา (พระพุทธโฆษาจารย์). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2463 (ครั้งที่ 1). องฺ.อ. 1/1-588; 2/1-514; 3/1-451.

ปรมตฺตโชติกา ขุทฺทกปาจวณฺณนา, ขุทฺทกนิกายฎฐกถา (พระพุทธโฆษาจารย์). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2463 (ครั้งที่ 1). ขุทฺทก.อ.1-284.

ธมฺมปทฎฐกถา (พระพุทธโฆษาจารย์แปลจากภาษาสันสกฤต). 8 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2457-2462 (ครั้งที่ 2-5). ธ.อ.1-4/1-808; 5-8/1-628.

ปรมตฺถที่ปณี อุทานวณฺณนา, ขุทฺทกนิกายฎฐกถา (พระธรรมบาลเถระ). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2465 (ครั้งที่ 1). อุ.อ., อุทาน อ.1-552

ปรมตฺถที่ปณี อิติวุตฺตคาวณฺณนา, ขุทฺทกนิกายฎฐกถา (พระธรรมบาลเถระ). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2463 (ครั้งที่ 1). อิติ.อ.1-488.

ปรมตลโขติกา สุตตนิปาตวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระพุทธโฆษาจารย์). 2 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2468 (ครั้งที่ 1). สุตต.อ.1/1-371; 2/1-533.

ปรมตลที่ปนี วิมานวตฺตวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระธรรมบาลเถระ). ฉบับอักษรไทยยังไม่ได้พิมพ์. วิมาน.อ.

ปรมตลที่ปนี เปตวตฺตวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระธรรมบาลเถระ). ฉบับอักษรไทยยังไม่ได้พิมพ์. เปต.อ.

ปรมตลที่ปนี เถรคาถาอตฺตวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระธรรมบาลเถระ). ภาค 1. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2508 (ครั้งที่ 1). เถร.อ.1/1-203 (ยังไม่จบ)

ปรมตลที่ปนี เถรีคาถาอตฺตวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระธรรมบาลเถระ). ฉบับอักษรไทยยังไม่ได้พิมพ์. เถรี.อ.

ชาติกฏกเถกา (พระพุทธโฆษาจารย์ แปลจากภาษาสันสกฤต). 10 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2465-2467 (ครั้งที่ 1). ชา.อ.1/1-349;2/1-415;3/1-380;4/1-516;5/1-541;6/1-381; 7/1-455;8/1-483;9/1-456;10/1-502 (รวม = 4,458 หน้า).

สทฺธมฺมเปปฺขโขติกา นิตฺเตสวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระอุปเสนเถระ แห่งลังกาทวีป). 2 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2464 (ครั้งที่ 1). นิต.อ.1/1-391; 2/1-402.

สทฺธมฺมเปปกาสินี ปฏิสมฺภิตามคฺควณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระมหานามเถระ แห่งลังกาทวีป). ภาค 1. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2465 (ครั้งที่ 1) ปฏิส.อ.1-480 (ยังไม่จบ).

วิสุทฺทชนวลาสินี อปทานวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (ไม่ทราบนามผู้รจนา). ฉบับอักษรไทยยังไม่ได้พิมพ์. อป.อ.

มธุรสตฺตวลาสินี พุทฺธวิสวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระพุทธทัตตเถระ แห่งแคว้นโจฬะ). กรุงเทพฯ: มุลินธิภูมิพโล, พ.ศ.2522 (ครั้งที่ 1). พุทฺธ.อ.1-547.

ปรมตลที่ปนี จริยาปฏฺกาวณณา, ขุททกนิกายฎกเถกา (พระธรรมบาลเถระ). ฉบับอักษรไทยยังไม่ได้พิมพ์. จริยา.อ.

มกฺคตลที่ปนี มกฺคตฺตวณณา (พระสิริมังคลาจารย์แห่งเชียงใหม่ พ.ศ.2000 เศษ). 2 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2498, 2515. มกฺคต 1/1-390; 2/1-482.

3. สายพระอภิธรรม

อฏฺฐสาลีณี ธมฺมสจฺจณีวณณา, อภิธมฺมฎกเถกา (พระพุทธโฆษาจารย์). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2462 (ครั้งที่ 1). สจฺจ.อ.1-598.

สมฺโมหวิโนทนี วิภงฺกวณณา, อภิธมฺมฎกเถกา (พระพุทธโฆษาจารย์). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2465 (ครั้งที่ 1). วิภงฺก.อ.1-691.

ปรมตลที่ปนี ธาตุกเถกาทปฺลยอปฺปรณฎกเถกา (พระพุทธโฆษาจารย์) กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2465 (ครั้งที่ 1). ปฺลย.อ.1-677.

อภิธรรมตถสงคห (พระอนุรุทธเถระ แห่งลังกาทวีป). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2497 (ครั้งที่ 2). สงคห.1-59.

อภิธรรมตถวาทาวินี อภิธรรมตถสงคหฎีกา (พระสมังคลาจารย์แห่งลังกาทวีป). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2497 (ครั้งที่ 2). สงคห.ฎีกา.61-279.

ปญจิกา อภิธรรมตถวาทาวินีออกตโยชนา (พระญาณกิตติ แห่งเชียงใหม่). 3 ภาค. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย, พ.ศ.2474 (ครั้งที่ 1), 2476 (ครั้งที่ 1), 2505 (ครั้งที่ 1). ปญจิกา 1/1-601;2/1-724;3/1-618.

ธมมสงคณีนุฎีกา (พระอานันทอาจารย์ ชาวอินเดีย). กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิพล, พ.ศ.2522 (ครั้งที่ 1). สงคณีนุฎ.1-315.

ธมมสงคณีนอนุฎีกา (พระจุลลธรรมपालเถระ). กรุงเทพฯ: มูลนิธิภูมิพล, พ.ศ.2522 (ครั้งที่ 1). สงคณีนอนุ.1-345.

4. สัททศาสตร์

รูปสัทธีปกรณ์ (พระพุทธชัยเถระ แห่งชมพูทวีปตอนใต้). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ, พ.ศ. 2507 (ครั้งที่ 1). รูปสัทธี.1-393 (+141).